

Megjelenik havonként háromszor, egy-egy íven, negyedréti alakban, közhasznú tartalommal.

Előfizethetni egy időnyire, vagyis félévre: helyben, házhoz hordással 1 ft 50 kr., vidékre, postán küldve 2 ftal. Egyes szám ára 10 ujkr.

HORTOBÁGY.

Előfizetési cífogadnak a helybeli könyvtársok, Borsos Ferencz gyógyszerész ur, és a szerkesztő.

Minden e folyóiratról vonatkozó levelek a szerkesztőhöz (Széll utca 2465-dik szám) intézendők.

FOLYÓIRAT.

1862.

12. szám.

Febr. 21.

Adakozzunk

a vizkárosultak részére!

Végtelen azon rokon családok száma, melyeket a szokatlan erővel kiöntött Duna koldusokká tett; iszonyu a nyomor, mely a Duna mentén lakó honfiak közt uralkodik. Csaknem azt kell hinnünk, hogy a reánk kimért csapások immár bevégezték, oly érzékenyen sujtó e legközelebbi. — Sujtó nem csak azokra nézve, kiktől az árvíz kenyeret és hajlékot elrabolt, hanem ránk nézve is, kik bár messze a vész színhelyétől, nem maradhatunk hidegen,

honfitársaink nyomorának láttán, kik együtt kell, hogy érezzük testvéreink buját haját, s együtt velök sirnunk, szeretett hazánk egy részének pusztulásán.

Annálfogva felszólítjuk t. olvasóinkat, és általok mindazokat, kik az isten áldásából egy két fillért a közönség enyhítésére szentelhetnek: a dakozzanak a viz által károsult dunamelléki honfiak javára.

A hirdalok felhívására, a fővárosban már gyűlt nehány ezer forint, szükölködő rokonink számára, a nemzet gazdaszonyai kenyeret sütnek, az írók művészi estélyeket rendeznek, mindenki siet e valóban kiáltó szükségen, lehetőségéhez képest segitni; nem lehet, hogy egyedül mi maradjunk hátra, sőt illő, hogy mi, kiket eféle veszély mostanában — istennek hála! — nem ért, kiket a mult év anyagi eredménye, a körülményekhez képest

meglehetős helyzetben hagyott, kétszeres áldozatkészséggel járuljunk a jótékonyág oltárához. — A ki könyörületességét ez esetben is gyakorolni kívánja, forduljon adományával a casinóegyletchez, vagy szerkesztőségünkhez, mi kötelességünknek tartjuk az átadott segélypénzeket, nyilvános számadás mellett, az illető helyekre szolgáltatni.

A „Gözmalom társulat“ választmányja, 500 frtot, a takarékpénztár pedig 100 frtot áldozott e célra. Tehát a jó példa megvan. Kövessük azt, tehetségünk szerint mindnyájan.

Az ég oltalmazzon bennünket!

A szerkesztő.

Merengés.*)

Ista Kovács Gyula.

Megálltam egykor őszi esendes éjen
Elandalodva a mező felett,
Kopár ölére reszkető világot
A hold sugára, kétesen vetett;
Mint mult idő a költő képzetében,
Sajátos fényben uszott a vidék,
Fönn a magasban csillagok ragyogtak,
Dicső mezében fündökölt az ég.

De szép az isten gyönyörű világa!
Ábrándba mélyedt lelkem gondolá,
Mig éjszakon az égi tiszta kékről
Egy fútvahulló csillag szállt alá.
Miként enyész el, szerteszórva, láttam,
Ámulva mégis így tünődtem én:
Miért az élet oly rövid folyásu,
Miért az élet muló tünemény!

*) Mutatvány „Közönség” Gyula sajtó alatti levél „költeményei”ből.

Szellő suhant most a mezőn keresztül,
 Hideg harmatja a fünek lehullt,
 Szemem sugára elveszett az éjben,
 Mint a patak, mely tengerárba fult:
 Elmélyedék egy véges gondolatban,
 Mig a merengés végtelenbe vitt,
 E pillanatban lényem összerendült,
 Lelkem lerázta rabbilincseit. —

Szabadra kelve tágult láthatára,
 Vezércsillagja északon kigyult,
 Sugárerén a ritka fényzőzönnök
 Vig illanással menny felé simult;
 Midőn elért az égi tiszta kékhez,
 Elhalva rezzent csöndes rezzenet,
 Hajolva lendült végig a sugárszál
 S a tiszta légben újra elmeredt.

Szép volt az első pillantás az égbe,
 Mint a rabé, ha újra visszatér
 Szabad hazája gyönyörű földére,
 Hol homlokára terem a babér.
 Midőn bejárta lelkem pillantása
 Az ég magasztos kék derületét,
 Még visszazárnyalt egyszer gondolatja,
 S végig lebegte a föld mezejét.

Lenézve busan a szülő hazára,
 Melynek feléje nyultak ormai,
 Mint a gyermekét elvesztett anyának
 Egekre feltárt kéré karjai:
 Látá mozogni a dicső apákat
 Felejtve pangó siri hant alatt,
 S ömlő könnyükből, a hazának földén
 Végig kanyargó nagy folyam fakadt.

A nagy folyó felcsillogott az égre,
 S az ég megnézte tükrében magát,
 Halvány derengés villant homlokára,
 Csillagszemét bus sugár lengte át.
 Mint lenge árny, mely virágos mezőn jár,
 Akként bolyonga lelkem oda fent,
 Magasbra vágyva szentesült bujában
 Kereste Istent, az ő végtelent.

Közel haladt a nagy világ szívéhez,
 A mely dobogva, rengve, zugva vert,
 És véreként belőle fény ömölt ki,
 Sugározónt a csillag tőle nyert;
 Átuszta lelkem a meleg fénytengert,
 Mint nyílt kedélyt a kétes sejtelem,
 S elébe isten égi honja kéklent
 Kimondhatatlan szép és végtelen.

Bejárta lelkem fönn a tágas űrnek
 Kéken derülő nagy magaslatát,
 Csapongva lengett tarka képzelettel
 A menny mosolygó mezejére át;
 Kihallgatá az angyalok beszédét,
 Mely tiszta zengőn zugva hangozott,
 Hallá az ember égbe szállt fohászát,
 A melyre Isten könyvet hullatott.

Már érezé az ur lehelletét is,
 Mely mozzanatra készíti műveit:
 A sok világot, és a sok világon
 Érző s imádó lények szíveit;
 Látá az Istent, s a midőn szemébe
 Merész pillantást elhalón vetett:
 Vakulva szédült földre a magasból
 S itt föllelé a való életet.

A föld az ember egyetlen hazája,
 Buban örömben élni itt tanul,
 Itt van a bölcső, itt a siri vánkös:
 A feldobott kő újra visszahull.
 A kis virágnak elhal illatárja,
 Ha tul körén a nagy magasba reng:
 A lélek is megsemmisül hatályban,
 Ha végtelennek képzetén mereng.

Isten fogalma végtelen magaslat,
 Nem ér fel addig törpe ember ész,
 Bár milyen óriás róla gondolatja,
 E lényhe' mérten semmiségbe vész.
 Szébb őt csudálni ámult sejtelemmel,
 Érezni és nem látni lételét;
 Minden művében egy világ merül fel:
 A bölcs megleli bárhol istenét.

Ne törj az égbe földi képzelettel,
 Mert megvakít a tulvilági fény, —
 Jobb néked a sok csillagmillionál
 Egy szép virág a zöld mező ölnén:
 Amaz hideg fényt szór csak a világra,
 Örök mosolya reszkető sugár, —
 Ez illatával élvet adni képes,
 Vidám színétől vidám a határ.

Örömré itt is tud a bölcs találni,
 Szép és magasztos földön is lehet:
 A sziv szerelmes összedobbanása
 S a honszeretet földi érzet;
 A lélek, Isten kipattant szikrája,
 Magasztos fényben itt is megjelen
 Mint égi harmat rezge csillogása
 A földön termett virág levelen.

Ki érezetlen, menjen a szabadba
 Hideg szívére melegség vonul;
 Ki szűk falak közt ábrándképet kerget,
 Nyílt ég alatt az majd kijózanul.
 Szép a világnak nagyszerű valója,
 S a véghetetlen isten érzete,
 A föld virága és a földi ember
 Léleknagyító szivköltészete.

Értesítés.*)

A debreczeni Színügyegylet által, mult évi December első napján hirdett pályázatra, a f. hó 15-re kitűzött határidőig, következő pályaművek érkeztek be:

1. Meg akar térni. — 3 felv.

Jelige: „Az örök titku szerelem az, kivel megosztá a teremtés hatalmát, hogy alkosson új világot. — Jókai.“

2. A sorsjegy. — 4 felv.

Jelige: „Minden órának leszakaszd virágát. — Berzsenyi.“

3. Hiba. — 3 felv.

Jelige: „Fiatalkoruk mindent beszéljenek el egymásnak.“

4. Nénemasszony. — 3 felv.

Jelige: „Hát a nénéd él e még?

Hát a foga ép e még?

Rád-e rád-e rád-e rád

Rád-e vicsoritja még?“

5. A szerelem vadrózsái. — 3 felv.

Jelige: „Ida nem csalhat engem.“

6. Nemzetiségek összejövedele. — 4 felv.

Jelige: „Interdum tuis misce gaudia curis. — Cato.“

7. Bőrmegissza és Víz nemissza, vagy Néha jó a tréfa. — felv.

Jelige: „Jó a tréfa, de nem mind éltig.“

8. A szerelem sötét verem. — 4 felv.

Jelige: „A vigjáték ne csak gyönyörködtesen, hanem szívet és lelket is miveljen.“

9. Örzse néni. — 4 felv.

Jelige: „A rendeltetés mindenki sorsa.“

10. Az agglegény. — 3 felv.

Jelige: „Küzdeni többnek kell, de valódira hatni csak egy tud; egybevegyül a sok s általa mindenik él.“

11. Nem az öregé. — 3 felv.

Jelige: „Az emberi szív legrágább kincse a szerelem s a barátság.“

12. Felvonás előtt és felvonás alatt.

Egy kis színpadi zavar, 1 felv.

Jelige: „Vigjáték szerelem nélkül.“

13. A hűség győzött. — 4 felv.

Jelige: nincs.

14. Az adott szó. — 3 felv.

Jelige: „Küzdés az élet. — Kölcsey.“

15. A csodaférj. — 2 felv.

Jelige: „Debreczen, 1862, febr. 15-kén.“

16. Vas kalapos tudós. — 3 felv.

Jelige: „Hazám mindenem.“

17. A jobbagyfiu. — felv.

Jelige: „Komédiát iratni most velünk, midőn szomorujáték szerepünk! Satyra é ez? — Óh nem! a bus égre jól illik a szivárvány szende képe.“

18. A másod alak. — 3 felv.

Jelige: „Nehéz pályán szép küzdeni.“

19. A lelencz. — 3 felv.

Jelige: „Az élet komoly és vig oldalai érintkeznek.“

20. A végzetes levél. — 3 felv.

Jelige: „Fuss vagy fizess.“

21. Első nyilatkozat. — 2 felv.

Jelige: „Megértették egymást.“

22. Az első szerelem. — 3 felv.

Jelige: „Higyj! jobb hinni és csalódní, mint kételkedni.“

23. Be jó volna, ha volna. — 3 felv.

Jelige: „Mig jó magyar családi életünkben rajzolhatunk: külföldi kép minek?“

24. Tűzpróba, vagy Kettő közül melyik a férj? — 3 felv.

Jelige: „A szerelmes nem lát, nem hall, csak érez; Nem lát veszélyt, nem hallja a tanácsot; Kövesd az észet s lesz fehér kalácsod, nehogy gyermekeid Sirva nyuljanak fekete kenyérhez.“

25. Kiki magáért. — 3 felv.

Jelige: „Mást, más mutass, ezt is mind ismerem.“

26. Jól mulatok. — 3 felv.

*) A hazai lapok felkérletnek ezen értesítés átvételére.

Jelige: „Én is, a mikint Petőfiak.“

27. Két menyasszony — 3 felv.

Jelige: „Nem úgy van már, mint volt régen, nem az a nap süt az égen; a vasorrubába ha megszeret, oda kell adnod szerelmedet.“

28. Margit, a szép kertészleány. — 3 felv.

Jelige: „Nefelejts.“

29. Arató vigadó. — 3 felv.

Jelige: „Száz szónak is egy a vége.“

30. A sárándi notárius. — 3 felv.

Jelige: „Reszlernek is jusson.“

31. Egy veszélyes esel. — 4 felv.

Jelige: „Akarat és véletlen.“

Debreczen 1862. Február 16.

Farkas Ferencz mk.

Szinügyegyleti elnök.

Közélet.

Szinügyegyleti választmányunk f. hó 19-kén tartott ülésében, a fentebb elsorolt pályaszínművek, a mennyiben még bemutatva nem voltak, bemutatattának, s az előadhatók kijelölésére, a kellő intézkedés megtétele: A választmány igyekezni fog, hogy a kijelölendők a lehető legrövidebb idő alatt előadassanak, s általában a pályázat ügye — a kitűzött föltételek szigorú megtartása mellett — minél gyorsabban befejeztessék, s annál fogva ma ismét gyűlést tart e tárgyban, eljárásáról pedig, melyet felületesen ítélők előre gyanusítani nem állottak, a közönség előtt, annak idejében számolni, kötelességének ismeri.

Egy pályamű, mely a határidőn túl érkezett, az illető postahivatalnak felbontatlanul visszaküldetni határozottatott.

Kohn Adolf classicus hangversenyének harmadika, f. hó 16-án ment végbe, oly parányi közönség előtt, mintha csak jótékony czélra tartott volna.

Nincs okunk bámulni, és nincs kedvünk kétségbeesni a közöny felett, melylyel a nemesb élvű művészetnek e nálunk egészen új kísérlete, közönségünknel találkozott; csak annyit kívánunk megjegyezni, — s ezzel a derék válalkozó művészek tartozni vélünk, — hogy buzgalmaért

minden méltányos ember elismerését kierdemelte, s ha művészete a kellő hatást még most nem eszközölhette is, el fog jönni, és kivált zenede-egyletünk buzgó tevékenysége következtében reméljük: nem sokára eljövend az idő, melyben a magasb élvezetek közé felhatolt nagy közönséggel szemben — kis közönségünk most is van a nemesb élvekre. — büszkén fogja elmondhatni: „e pályán egyik uttörő voltam.“

Kovács Gyula versei újabb bizonyosság arra nézve, hogy a költő csak halála után méltányoltatik igazán. E művekre összesen 800 előfizelő, a megdicsőült siremlékére pedig 155 frt. van együtt. — A költeményfüzér jövő hó közepére fog sajtó alól kikerülni. — Meg kell jegyeznünk, hogy a siremlékre begyűlt összeget a helybeli h. h. főiskolai tanulók tették össze.

F. hó 6-ikán Bussan Ferenczné, sz. Kinn Terézia asszony, érdekes kis kiállítást rendezett, Varga u. 2257 sz. a. lakán, többnyire 8—10 éves kis növendékeinek kézi munkáiból. — A szép számmal egybegyűlt szülék és érdekeltek, — utóbbiak közt r. cath. egyházunk köztiszteletben álló prépostja: ngs Huzli Ferencz ur és többen, — örömmel szemlélték a női munkákat, melyeket e kis leánykák, legnagyobb részben igen szép izléssel, úgy szólván művészileg készítettek. — A kis leánykák közül mindenik dicséretet, 8—10 pedig kitüntetést nyert, mit annyival inkább megérdemelték, mert — mint tudjuk — a kiállitmányokat nem a nevelő készítette, kinek azonban saját ügyességét is, egy csinnal s remekül varrott férfinag meglepőleg tanusítá. — Örülhetnek a szülék, midőn leánykáikat, ily ügyes vezérrel taníttathatják, a körükbe tartozó foglalkozásokra. (Beküldetett.)

Nehogy a világ azt higgye, hogy Debreczen a művelődés igényeinek megfelelni nem igyekszik: ezennel tudatjuk, hogy a párvivás nálunk is grassál. Közelebb 3—4 történt, illetőleg történni akart, csaknem egy időben. — Talán nem kápunk kihívást, ha azon megjegyzést koczkaztatjuk, hogy a műveltség e kellékének (?) helyes-

ségét csak rendkívüli és valóban komoly esetekben tudjuk elismerni, s szükségesnek látjuk, hogy e kör elharapódzását, ha a hatóságok nem, a leglovagiasb de egyszersmind leghiggadtabb férfiakból alakítandó becsületbiróságok erélyesen gátolják.

Hanem ha arról van kérdés, hogy párbaj-e, vagy agyonütetés? már akkor még is csak inkább amazt választjuk. — Pedig mai napság ettől sem biztos az ember Debreczenben, ha ugyan a közelebb történt néhány esetből itélnünk szabad.

A legnagyobb magyar calvinista egyházközség részére, önkényes ajánlatok gyűjtésével megbízott egyháztanácsosok, jelentéseiket 35 tizedből közelebb benyújtván: azon eredmény tünt ki, hogy lakostársaink folyó hó 15-ig készpénzben 1779 frt. 85 krt adakoztak, h. h. egyházunk szükségeinek fedezésére, mely összeg a megajánlott, de még fizetetlen 125 frt 30 krral, és Varga Mihály úr kétszázlíz frtnyi adományával, összesen mintegy 2100 frtra emelkedik.

Intézkedés tétellett, hogy a hátralevő 6 tized adományai is, mielőbb beszédessenek.

Az „Emlékkert“ javára rendezendő sorsjátékhoz, utóbbi közlésünk óta (l. 11-dik sz.) következő nyereménytárgyak érkeztek be:

152. Hangjegytám. — 153. Album fényképeknek. — 154. Tintatartó. — 155. Egy porcellán cukortartó. — 156. Ablakosár. — 157. Kosárka, gyöngyből. — 158. Kézi női táská, kék gyönggyel.

A „D. K.“ f. hó 15-diki „szemle“-jében, néhány gyanúsító megjegyzést olvasunk azon tudósításra, melyet mi, a színügyegyleti pályázat addigi folyamáról, mult számunkban tettünk.

„D. K.“ nem érti: hogyan lehetne valamely pályamű gyarlósága szembetünő? — megmagyarazzuk. — A pályázati hirdetésben többi közt ez állt: „mulhatlan kellék, hogy a mű egy színházi estét betöltsön;“ azonban „D. K.“ engedelmével „első tekintetre szembetünt,“ hogy — a jeligétlent nem is említve — a másik félre-tett pályamű kézírata 32 lapra terjed, annál fogva egy színházi estét, csak úgy tölthetne be, ha Ma-

ramaldit vagy valamely mérges hírlappolémiát együtt pályáztatnának vele. Ezeknek pedig mindenike érdekes lehet az érdeklettek előtt, de választmányunk „történetesen“ azt mondja rájuk, hogy „nem járszom.“

„D. K.“ azt kérdi: kinek vagy kiknek adott ki a 8 pályamű átolvasás végett? — Azoknak, kiket a dolog illet: a színügyegyleti választmány tagjainak. — Tudósításunk egyenesen azon választmányi ülésből jött, melyben az érdeklött pályaműveket egyleti Elnök ur bemutatta. Alkalmunk volt meggyőződni, hogy e gyűlés előtt, alatt és után, minden vál. tagnak jogában állott, az asztalra tett művek közül átolvasás végett átvenni, azonfelül hogy a dolog hamarabb menjen, felolvasás történt. — Így hitt a színügyegyl. vál. azon kötelességének, mely szerint a pályaművek szinpadra hozathatása felett, az ő szavazattöbbsége ítélt, és saját hirdetése 5-ik pontjának, mely így hangzik: „A pályaművek közül csak azok bocsáttatnak előadásra, melyeket a színügyegyleti választmány előadhatóknak véleményez; a pályadíjnak odaitélését pedig, egy később megnevezendő 5 tagu bizottmány teljesíti,“ — eleget tehetni. — Hogy tehát bíráló választmány egész eddig megnevezve nem volt, azon csak az csodálkozhatik, a ki a hirdetést nem olvasta, vagy gyanusítani akar; mi még azon sem csodálkozunk, hogy bíráló választmány mindedig nem létezett, mert azt tartjuk, hogy sokkal czélszerűbb a bírálókat, a már kész és név nélkül pályázó művekhez választani, mint arra alkalmat adni, hogy a pályaművek, a bírálók neveinek tekintetbe vételével irassanak.

Ha azon versenyzők, kiket a választmány indokolt eljárása, „D. K.“ állítása szerint, a pályázástól visszatartott, tehetségeselek: nagyon sajnáljuk, hogy csizmadiát fogtak. Azonban engedje meg kedves „D. K.“ collegánk, azon megjegyzést „koczkáztatnunk,“ hogy 32 pályamű, tehát több érkezett be, mint a mennyit vártunk, s több, mint bármely más e nemű pályázatra. — Ha ez bizalmatlanságra mutat, akkor nem tudjuk: mi a bizalom?

Végül a „több felől“ tett fölhívásra, mi magunk nevében azt feleljük, hogy a pályázatnak mindedig helyes menetéről, könnyen meggyőződhetik, a ki egy kis gondolkozást, visszaemlé-

kezést, utánjárást nem sajnál: Kantianer collegánknak pedig, kiáma „több felől“ jött felhívásra, kétségkívül jó hiszemben gyanusította színügyegyleti választmányunk eljárását, azt kívánjuk: ne jöjjön a „D. K.“ közelebbi számában hirdetett házassági pályázatnál, melyben a bíráló választmány Prépost István kebelbarátunkból áll, hasonló helyzetbe, az az ne legyen kénytelen egyik vagy másik pályázó gyarlóságát, első tekintetre belátni.

Egyébiránt béke legyen Izraelben.

A sáros idők beáltával ismét tapasztaljuk, hogy különösen a kisebb utczákon, hova még a faburkolat jótékonyága el nem hatolt, a házak alatt elvonuló gyalog járdákon lovagok s gyakran egész csapatban ugratják lovaikat s a szegény gyalog emberek és gyermekek, kiknek számára pedig e járdák készültek, kénytelenek, nehogy eltiporassanak, a sárba menekülni. Nem kutatjuk, kiknek áll hivatásában e kellemetlenségen segíteni, de hisszük, hogy a maga útján s illő módon e kis baj is eltávolítható lenne.

Az operabarátokkal tudatjuk, hogy Reszler társulata ismét 2, itt új dalművet tanul: a Báléjt, a Bájítalt.

Miskolcz febr. 10. Színésztelenség miatti sűrű panaszunk végre meghallgattatott..... Kecske-mét városában, honnan Pázmán harminczharmad magával, febr. 25-kén közénk érkezendik. — E ránk nézve örvendetes hírt, nem az utsza szögletekről lemeredő igazgatói hiedetménylepedő adta tudunkra, — maga hozta azt meg a szerény igazgató ur, elmondván a többi közt azt is, hogy ő nem a nobel conventiózástól elbódult, fennhéjázó handabandás néppel, de a színészet őskorából felmaradt osztalékos jámborokkal látogat meg, hol a legszerényebb jövedelmescskének is, a színlap kihordó bölcsös magzatától, föl a rettenetesen bálványzott primadonnáig, mindenki „hálásan örvend.“ — Február 25-ig már kigyózzuk türelemmel, kivált ha időközben Debreczenből Kohn Adolf ur „classicus hangversenyezni“ Juliánna országos vásárunkra átrándul... egy kis vásárláért.

A mult hét, hely. hitv. tanodánkban, a lejárt félév-röli számmodolások hete volt. — Örömmel irhatom, hogy mind a szülék; mind a nemes ügy által érdekllett hallgatók megelégedve távoztak a közzviszágkból, melyekben erősen meggyőzettek arról, hogy képzett jeles tanárainknak, az emberiségnek hasznos, életrevaló polgárokat, és a hazának hű fiaikat nevelni főczéljuk és

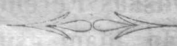
törekvésük. — Ma a Dóczy Gedeon vezetése alatti, hajdan „Karaes Teréziánus“nak nevezett leánynöveldeben folytak a vizsgálatok. — Sajnosan hallottuk, hogy e nevelő intézetben, a gazdaszszonykodás életszükségü tudományára kevés gond fordított; — ajánljuk az anyagot a szellemmel a kor intézéséhez képest „összeparosítani“ —

Városunkban két (!) helyi lap van, egyik „Megyei közlöny“ másik „Városi értesítő“ ezim alatt; — Rác Ádám fiatal nyomdászunk kitűnő gyorsajtója van, — s most, mivel az utóbb nevezett lap Sárospatakon nyomatik — a jó étvágyu sajtó koplal, — gazdája azonban úgy segít baján, hogy közelebb egy harmadik (!!) lapra engedélyért folyamodott. Ebből aztán csaknem lehetlen, hogy egy mérges zuglapverseny ne támadjon, melyből azé leend a nyereség, a melyik a „legtehetősb munkatársakat“ maga körül tudja gyűjteni. A rég emlegetett üzletpangás, mostanában sűrű egymásutánban szórja szemünk elé áldozatait. — A legközelebb mult 100 nap alatt, három kétes izraelita — s egy valódi keresztyén kereskedő bukása, rémülettel s ámulattal töltötte el a közönséget. — Az elsőknél, rögtön bekövetkezett egyezkedési kísérletek s árverelési manőverek engedték meg a „kétes“ szót használnom. — Nálunk a csőd ismertető jele: hogy a becsületes csődöt halál, — a színleltet pedig tartós egészség követi.

Mult levelemben írák, hogy báltalan farsangunk leend; jóslatom még rendületlenül igaz, — hej pedig csak ebben az én-lakta Széchenyi és szomszédos utczákon is sok szép leány piezi láb-tenyere viszket. — Azonban ők engem nem hazudtolandnak meg, ösmerik honleányi kötelességüket; s tudják: hogy „egy kis nélkülözés a hazáért meg nem árt.“

Végire bunkó gyanánt ide biggyesztém: hogy Miskolczon „eggy“ vendéglőben, a kilencz óra utáni mizsikaszó, kemény ukáz által betiltatott. — A becsületes koresmáros fejét vakarja, Rudi cigány pedig örök busongásba merült. — Ugy kell nekik, minek szolgáltak olyan „bizonyos szinezetü“ vendégeket.

Hortobágyi dobos.

Kivonatok

Debreczen város régi jegyzőkönyveiből.

(Folytatás.)

Mária születését megelőzőtt hetfőn, láng s veszedelmes tűz támadt a Burgundia utcán, Kerékgyártó János házától, mely tűz Czegléd, Varga és Piacz (theatro) utczákon, sok házat s más épületet és kerítést hamuvá olvasztott. — Ugyanazon héten szerdán, Csapó utcán tűz támadt Literáti István zsellér házától, mely tűz Csapó, Péterfi Jakab, Hatvan, Mester és Csemete utcákban sok házat földig, többeknek tetőit s más épületeket elpusztított; s mi a többek

közt legnagyobb, Sz. András derek templomának és toronyának fedelei is leégtek, mely toronyról s annak csucsáról a sok év óta hőségben, hidegben s a szél legdühösb rohamaiban álmatlanul s éh gyomorral, éjjel nappal ott álló s mindenfelé örkdő kakas, nem birván tovább a lángok hevét kiállani, akaratlanul leröpülni, le szállani s megszokott helyét elhagyni kényszerült; mely kakas „ennyi veszély miatt szánakozván, s szörnyü fájdalomtól elnémulván, a torony csucsáról leugordva, tört nyakkal zuhant a földre, s saját éltének sem kedvezve, hü lelkét akaratlanul kiadva, szánandóan elhunyt, s így végzé be életét.“ Emásodszori tűz alkalmával a toronyban levő harangok a tűzben megolvadtak, s az ott levő óra is összeégett, a plebániái ház és épületek, s az eklézsia házai, az iskolával együtt elvesztek. Ugyanazon héten pénteken, harmadszor ütött tűz ki Hatvan utcán, hol egy ház minden melléképületeivel leégett.

1565. Biró Litteráti Gergely.

1566. Biró Szabó Dávid.

Husvét utáni kedden: Borbély Benedek, házasságtörő nejével együtt fejkéssel büntetett.

A biró s több polgár megnézvén Kovács Miklós házat, ki a régi várkastély portája előtt, Borbély János háza mellett építtetni kíván, határozat hozattatott.

1567. Biró Duskás Ferencz.

Szent háromság utáni csütörtökön: Szent Mihály utca colonusai, 15 nap alatt tanukat állítsanak. —

Nos*) Franciscus Duskás et caeteri Jurati Oppidi Debreczen, teszünk ilyen vallást; hogy a miképpen mi kimentünk volt, a telyes város akaratjából, a Hegyessiekkal való földnek egyenlensége igazgatására, Beke Lászlóval, Sándor Tamással és több ittvaló Polgár atyánkfiaival, egyenlő akaratból a Hegyessiekkal tettünk a köz előföld felől — kit meghatározotunk — ilyen örökké való végezést: hogy a felhatározáson innen belől Debreczen felől sem mi, sem a Hegyessiek azt a köz Előföldet meg ne szánthassák, mind a Faluig, hanem mind örökké fiuról fiura mind

minekünk, mind az egész Hegyessiekek köz Előföldünk légyen; — hogyha pedig valami időjárásból vagy mi magunk, vagy maradékunk, gyermekünk, a vagy ők, és az ő gyermekek, maradékok ezt a szerzést felbontanák, Ezer forint legyen a kötele, mely szerzésre a telyes Hegyess falu képében mi előttünk a Hegyessi biró Nagy Márton, Nagy János, Dörgő Ambruzs, Dörgő Balázs, Király Illés stb. reá felelték, hogy ugyan ezen megirt kötél alatt ez szerzést mind ő magok, mind gyermekek, maradékok örökké megállják, és megtartják, hujus Inscriptionis Testimonio. —

Ferencz nap szombatján: Melius Péter prédikátor és Mártha bába ellen, Katalin nevü vak leány gyalázó szavakra kelvén, jelenlétünkben a tanácsházban oly egység tetetett, hogy Kata leány Péter urat és Mártha bábát kövesse meg. (Folytatjuk.)

Péterfiai színház.

Febr. 9. Dobó Katicza. — A szerepváltoztatás, ha tehetséges egyének közt történik, természetesen csak előnyére lehet bizonyos előadás-cycusnak, mert több nézőt elégit ki, mint a monopolium, mert változatosságot idéz elő, mi a színeszetnél nem utolsó dolog, és mert kedvező alkalmat nyújt a válogatásra, mi kellemetlen lehet ugyan egyik-másik szereplőre, de nagyon kényelmes dolog nekünk nézők és quakritikusoknak Nem is szalaszthatjuk el e kedvező alkalmat használatlanul, hanem leplezetlenül kimondjuk: hogy mi ma örömmel láttuk a czimszerepet Váczy Vilma kezében, ki ha párnnyival kevésbbé kifejlett drámai tehetség is, mint e szerep multkori személyesítője, de hang, kor és alakban, oly kellekkel lép színpadra, melyekkel viszont amaz bir kisebb mérvben. Azt sem tévovázunk kimondani, hogy mi „Katicza“ szerepét — kivéve, ha azzal egy harmadik, még szerencsésebben tenne kísérletet, a mi nem lehetlen, — ezentulra Váczy Vilmanál ohajtjuk hagyatni; oly feltétellel, hogy annak — nem, ugysis helyesen felfogott jelleme, hanem — jellegeihez mélyebben behatni iparkodik, miről nekünk elég kezesség e jeles színészno buzgalma és tehetsége. — Prielle (Balassa) nagyobb hatással adandja a megtérítési jelenetet, ha következőkre ügyel: a taglejtéseket általában mérsékli, finomítja, karjainak pedig helytelenül folyvást kiterjesztését egészen elhagyja, a végszókat el nem hamarkodja, minden fölött azonban a kiejtés helyességére — kivált a patheticusabb helyeknél — ügyel. Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy Zöldi (Dobó) hangjában ma nem találtuk fel a szokott és szükséges ihletet. A verseket csaknem prózaképen mondta el, s általában kedvetlennek látszott. — Ez egyébiránt oly hiba, melyet neki, kibén kevés a hiba, megbocsáthatunk, de komolyan meg kell rónunk az énekkart

*) A magyar része eredetileg is magyar.

mely a gyönyörű imajelenetet, hanyagságával csaknem tönkretette. Foltényi (Homonnai) ma is kitűnően játszott, de „Sebestyén deák“ eredeti alakját Püspöki-ben nem találtuk fel. — Sánta (Lőrincz) élvezetessé varázsolta szerepének néhány szavát; Sztopa (Hegedüs) kielégített. — A „placeat“ gyakori helytelen ismétlésével való visszaélést megszüntetni, a Dobó korához éppen nem illő krinolinokat megacézaltatni, az ostrom jelenetét pedig több jövésmenés, nagyobb személyzet, s ha lehet, egy-két gyerek felléptetése által érdekesíteni ohajtanók. — Végül meg kell jegyeznünk, hogy ha színműi prózában egy szótagot kihagyni tévesztés, az versben bűn, és nem csak a műzlsnek, de a színpadi hatásnak is rovására történik. Nagy különöség és nagy helytelenség az, ha például e helyett: „Vajjon miért jön? csak jót sejtetek“ ezt halljuk: „Vajjon miért jön? csak jót sejtetek,“ — az az egy kihagyott i betűcske oly fontosságu, mint egy kerékszeg a kocsi-ban. Pedig e felét számtalant hallunk, p. o. „mennyi zászló! ez győzelmű jel“ helyett „mennyi zászló! ez győzelmi jel;“ „győzelmű híre messze elhatott“ helyett „győzelmi híre messze messze elhatott“ stb. stb. Éppen mint-ha e helyett: „e versrontás szívünknek fáj, nagyon,“ ezt hallanók: „e versrontás szívünknek nem fáj nagyon.“

Febr. 11. E színpadon először: A proféta. Mayerbeer 5 felvonásos nagy operája. E mű lehet a legclassikusabb, de illetékes zeneismerőktől s művészek-től nem egyszer volt alkalmunk hallani, hogy az; minden nagyszerűsége, s egyes szép részei daczára, nagyon távol áll például ugyan e szerzőnek örök-szépségű Ördög Róbert-jétől. A Protétának is vannak nagyszerű részei, miket remekeknek mondhatni, de talán nem fejezzük ki magunkat rosszul, ha azt mondjuk, hogy nincs meg benne azon egyöntetűség, mi Róbertnél nem hiányzik; — itt sokszor egy elragadó eszme tárul elénk, s mielőtt még tökéletesen átírva lenne, ismét más eszme jövén szerzőjének phantasiájába, az egész szakgatottság jellegét hordja magán, úgy hogy a disztimónyek szépsége, koronázási menet s ünnepély, s végre a korcsolyatánczra van szükség, hogy a nézőt kielégítse. — A szereplők Reszler (Leydeni János), Sánta (anyja), Térey A. (Bertha), Mezey (gr. Oberthal), ugy az anabaptisták kielégítőleg működtek; Oberthal azonban mélyebb hangot igényel: — A diszletek s rendezés-jók, a korcsolyatáncz kielégítő. De a nap feljöttét elengedték volna. — Az öreg Otto festész, Timár a korcsolyatáncz betanítója, s rendező Fehér-váry kihivattak. — A váresarnok romjai még sok ideig lógtak az összeomlás után. — Nézők a helyárák fölemelése daczára nagy számmal.

Febr. 12. Parlagi Janesi, Szentpéteri vigjátéka, különös kedvvel és igen jól adatott. F. Szabó A. (Széppatakiné), Váczy V. (Rózs), Zöldi (Bárod), Prielle (Parlagi Janesi), és Sánta (Miklós) egymással versenyeztek igyekezetben; sőt még Szentkúti is kiemelkedett szokott egykedvűségéből, és

életet adott Vidor Máté szerepének. — Legfőlebb is Széppatakinénál kívántunk volna kevesebbet a naivságból, és Parlaginál valamivel több gondot a nyelv izmainak működésére.

Febr. 15. Másodsor: A Proféta.

Febr. 15. Bátor és Gyász. Történeti dráma 5 felv. Irta Hegedüs Lajos.

Febr. 16. Peleskei Notárius. E hosszú életű bohózat főszerepe nagyon gyenge kézben volt, Othello epizódja pedig a legbotrányosb rendtelenséggel adatott. — Ellenben jól sikerült a vasárnémetek jelenete.

Febr. 17. Rang és szerelem.

Febr. 18. Gócs Ede énektanító jutalmaul. Zampa, tünneményes hős opera Heroldtól. Régen vártuk e rég nem látott kedves dalműt; de az igazat megvallva, nem elégitett ki. — Zampa sokkal daliásb alakot igényel mint Mezeyé. kinek különben is aligha nem magos kissé e szerep. Camillát Térey A. jól adá, de már Miklósi nem volt hozzávaló Alfonsó, — az ablak alatti szép dal is elmaradt; sajnáljuk Reszler távollétét. — Foltényi jól markirozta Dánielt, Prielle is jó Dandoló volt; — reméljük, hogy második előadáskor másodizben elégűltekben hagyjuk el a színházat.

Felszólítás.*)

„Kovács Gyula költeményei“ az előfizetések későn érkezése miatt, csak mart. 15-kén jelenhetnek meg: minélfogva a t. előfizetőket egy kis várakozásra kéri a kiadó.

*) Kéretnek a hazai hirlapok e felszólítás átvételére.

A szerkesztő izenete.

Hortobágyi dobos A „Tisza tündéré“ föltételeesen a vásári tudósítást (röviden tartva) föltétlenül, az izét pedig legföltétlenebbül kérjük és várjuk.

Pauker Gábor urnak, Halmajon. A beküldött 2 ofrtért a jelen félelvi folyam minden eddigi számát, postán megküldtük a többit is folyvást küldjük; nem különben

Gajzagó L. urnak Turkeviben. — Ön azt írja, hogy 2 ofrtot küld a „Hortobágy“ negyedévi folyamáért, s ha ez kevés volna, a többit is ráfizetendi. — Ennél nagyobb dícséretet még nem kapott a Hortobágy. Adja isten, hogy ezután se mondhassa ön fölöle: „nem éri meg az árát.“

Piacziárak febr. 18-kán.

Középar: 1 Pozsonyi mérő tiszta buza 4 f. 20 kr. — Kétszeres 3 f. 60 kr. — Rózs 2 f. 85 kr. — Árpa 1 f. 80 kr. — Zab 1 f. 40 kr. — Tengeri 2 f. 70 kr. — Köles 3 f. — kr. — Kása 5 f. 20 kr. — Egy mázsa szalonna 26 frtól 31 frttig. — Egy font marhahús 19 kr.

Kiadja a debreczeni Színügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.